

sopotnja

*Želimo vam
prijetne
praznike in
veliko sreče
v letu 2021!*

Sopotja

glasilo slovenske skupnosti na Reki in v PGŽ
december 2020, številka 4, letnik 9
ISSN 1848-4360
Reka, december 2020

Uredništvo:

Jasmina Dlačić, Darko Mohar, Boris Rejec,
Zvonimir Stipetić, Vitomir Vitaz, Marjana
Mirković, Milan Grlica, Vasja Simonič
glasilo@bazovica.hr
Podpinjol 43, 51000 Rijeka

Izdajatelji:

Slovenski dom KPD Bazovica
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
slovenskidom@bazovica.hr
zanj: Zvonimir Stipetić
www.bazovica.hr
www.facebook.com/KPDBazovica

Svet slovenske narodne manjšine Mesta Reka
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
vj.slo.nm.ri@gmail.com, zanj: Boris Rejec

Svet slovenske narodne manjšine PGŽ
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
vsimonic1@gmail.com
zanj: Vasja Simonič

Urednica:

Marjana Mirković
marjana.mirkovic@ri.t-com.hr
gsm: 091 593 6086

Lektorica: Jasmina Vajda Vrhunec
Oblikovanje, prelom in tehnično urejanje:
Vesna Rožman
Fotografija na naslovnici: Istog Žorž
Karikatura: Bojan Grlica
Tisk: Tiskara Sušak
Glasilo izhaja trimesečno
Naklada je 1.500 izvodov

Glasilo finančno podpirajo:

Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence
v zamejstvu in po svetu

Primorsko-goranska županija

Mesto Reka

Svet za narodne manjšine Republike Hrvaške

Zveza slovenskih društev na Hrvaškem

Podpinjol 43, 51000 Rijeka

zveza@slovinci.hr

za: Barbara Riman

Slovenski dom KPD Bazovica

tel.: 215 406, 324 321, faks: 334 977

slovenskidom@bazovica.hr

Veleposlaništvo RS v RH

Alagovićeva 30, 10 000 Zagreb, RH

Veleposlanik: Vojislav Šuc

tel.: +385 1 63 11 014, +385 1 63 11 015

faks: +385 1 46 80 387

el. pošta: vzg@gov.si

spletna stran: <http://sloembassy.zagreb@gov.si>

Državljanom RS je v nujnih primerih zagotovljen

kontakt z dežurnim diplomatom:

tel.: +385 98 462 666

Generalni konzulat RS, Split

Častni konzul Branko Roglič

tel./faks: +385 21 389 224

el. pošta:

generalni.konzulat.rep.slovenije@st.t-com.hr

iz vsebine

Uvodnik 3

Iz Zveze slovenskih
društev na Hrvaškem 4

Iz društva 7

Literarni kotiček 15

Ustvarjalni COVID 16

Iz pouka DPS 18

Si-T 20

Pogled z onkraj Snežnika 22

Srečanja 23

Foto kotiček 24

EGON : VESELI DREVČEK

Tudi zadnji meseci tega leta minevajo v znamenju novega koronavirusa. Spreminjajočim se razmeram se po svojih močeh prilagajajo tudi društva in krovna organizacija, ki je dejavnost v veliki meri prenesla na splet, uspešno tudi sestanke z vodstvi društev. Nadaljuje prizadevanja za uvedbo slovenščine v izobraževalni sistem na Hrvaškem, za korake v gospodarstvo in uspešne prijave na razpise. Nadalje beležimo obisk ministrice, pristojne za Slovence v zamejstvu in po svetu, dr. Helene Jaklitsch na Hrvaškem. Na Dnevih slovenske kulture v Istri je dr. Barbara Riman v Pulju predstavila knjigo o slovenskih društvih na Hrvaškem, v Roču pa sta nastopila mešani pevski zbor (MePZ) in folklorna skupina (FS) KPD Bazovica. V društvu je potekalo dobro obiskano srečanje za najmlajše, Jesen v Bazovici, in odprti sta bili dve razstavi: Impresije s fotografijami dveh vsestransko ustvarjalnih članic nekdanjega društva Dr. France Prešeren iz Šibenika in medijsko odmevna razstava o judovski družini Morpurgo. Član KPD Bazovica, reški umetniški fotograf Istog Žorž, je prejel novo nagrado, likovna skupina (LS) pa se je uspešno predstavila na spletni razstavi. Zaključne prireditve društva letos ni bilo, pa tudi miklavževanja, kot smo ga vajeni, žal ne, so pa vsaj otroci dobili darila.

Planinska skupina (PS) je izpeljala dva nadomestna izleta, člani so veliko planinarili posamično, v gore pa hodijo tudi udeleženci dopolnilnega pouka slovenščine (DPS) na Reki, o čemer pričajo sestavki, ki nam jih je poslala učiteljica Vida Srdoč. Literarni kotiček predstavlja del pesniške ustvarjalnosti avtoric razstave Impresije, rubrika Slovenska informativna točka Si-T pa omenja novo društvo v Lokvah in razstavo Luciana Bibulića s fotografijami čudovitih ikeban nedavno preminule večletne članice KPD Bazovica Ksenije Grabusin. Si-T omenja tudi novo skulpturo grafične urednice Sopotij Vesne Rožman in poročilo Sveta Evrope (SE) glede Evropske listine o regionalnih in manjšinskih jezikih (ELRMJ), ki je spodbudno za slovenski jezik. Dragica Jaksetič se v svojem Pogledu z onkraj Snežnika znova kritično ozre na aktualne razmere v Sloveniji, kjer vladajoči niso kos zaježitvi okužb, podobno kot na Hrvaškem. V rubriki Srečanja pa se tokrat predstavlja dolgotrajna aktivna članica več skupin Slavica Vuković Bačić, tudi sodelavka Sopotij.

Ob izteku leta, ki mnogim ne bo ostalo v lepem spominu, naj vam zaželimo spokojne praznične dni in leto, polno topline in prijaznosti. Srečno 2021!

Pazite nase in ostanite zdravi! | Uredništvo

Obvestilo

Študij v Sloveniji

Z rektorata Univerze v Ljubljani so na naslov KPD Bazovica sporočili, da so na spletni strani www.uni-lj.si/studij/novice/informativni-dnevi objavili termine informativnih dni in spletnih predstavitev v letu 2021 ter informacijo glede razpisanih prijavnih rokov za naslednje študijsko leto. Objavljen je tudi rokovnik prijavno-sprejemnega postopka za študijsko leto 2021/22. Informativni dan bo v petek, 12. februarja, prvi prijavni rok pa od 16. februarja do 19. marca 2021.

Podatki o razpisanih študijskih programih bodo objavljeni predvidoma na začetku februarja 2021 v razpisih za vpis na spletni strani Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije (www.mizs.gov.si), na spletni strani Univerze v Ljubljani (www.uni-lj.si) ter posameznih akademij in fakultet.

Popravek

V prejšnji številki Sopotij je bilo na strani 20 (In memoriam, Ksenija Grabusin) napačno zapisano ime omenjene domačije na Koroškem, in sicer kot Peršnikova domačija, čeprav je pravilno Peršmanova domačija. Bralcem se opravičujemo za neljubo napako.

| Uredništvo

Poročilo o delovanju krovne organizacije

Prezid, foto: www.cabar.hr

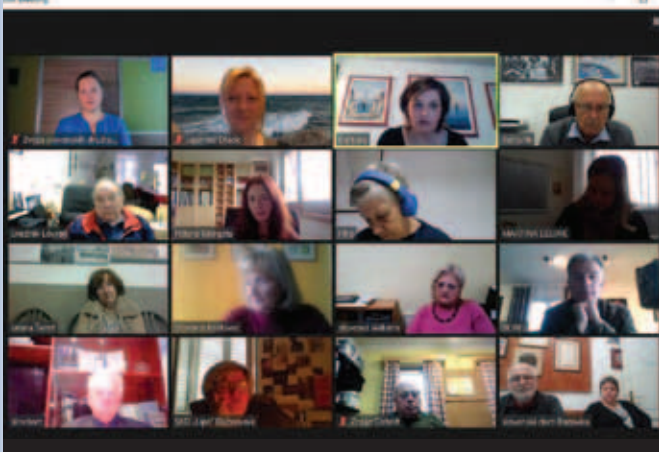

S predstavitev v SKD Istra v Pulju, arhiv krovne organizacije

Barbara Riman, foto: Marjana Mirković

Srečanje na daljavo uspešno, foto: Saša Kernjak Zubović

15. septembra sta se predsednica Zveze slovenskih društev na Hrvaškem (ZSDH) Barbara Riman in tajnica Saša Kernjak Zubović v Prezidu sestali z Zoranom Ožboltom, predsednikom Kmetijsko izobraževalne skupnosti (KIS) Gorski kotar. Govora je bilo predvsem o možnostih medsebojnega sodelovanja, ZSDH pa bo v prihodnje po svojih močeh pomagala KIS pri promociji Prezida in okolice.

2. oktobra je Barbara Riman v sklopu Dnevo slovenske kulture v Istri v puljski Mestni knjižnici in čitalnici predstavila svojo knjigo Slovenska društva na Hrvaškem od 1886 do 1991 (*Slovenska društva u Hrvatskoj od 1886. do 1991.*). O knjigi je poleg avtorice v imenu založnika, Sveta slovenske narodne manjšine Primorsko-goranske županije (PGŽ), spregovoril najprej njegov predsednik Vasja Simonič, sicer tudi predsednik Slovenskega kulturnega društva (SKD) Snežnik iz Lovrana, zatem pa še urednica dr. Kristina Riman. Knjiga je pionirsko znanstveno delo na področju zgodovinskega raziskovanja delovanja slovenskih društev na Hrvaškem.

31. oktobra je ZSDH prejela odločbo hrvaškega ministrstva za znanost in izobraževanje, in sicer po sklepu z dne 22. septembra o odobritvi projektov, prijavljenih na javni razpis, namenjen sofinanciranju posebnih programov za narodne manjšine v Republiki Hrvaški (RH) v letu 2020. Gre za tri projekte: literarni natečaj za učence osnovnih in srednjih šol, ki obiskujejo pouk slovenskega jezika in kulture po modelu C, natis slovenske abecedne pobarvanke za otroke in izobraževanje učiteljev/-ic slovenskega jezika na Hrvaškem. Prva dva projekta sta v teku in bosta predvidoma končana do konca letošnjega leta, medtem ko pogodba za omenjeno izobraževanje ni bila podpisana, saj zaradi aktualnih epidemioloških ukrepov načrtovanega ni bilo mogoče izvesti.

2. novembra je Barbara Riman gostovala v oddaji Sotočja na prvem programu Radija Slovenija. V pogovoru z urednico Matejo Železnikar je spregovorila o prvi prijavi in odobritvi vseh projektov, kar je velika spodbuda za prihodnje, ter se ozrla tudi na položaj slovenske skupnosti na Hrvaškem, predvsem v okviru izobraževanja. Pogovor je dostopen na spletnem naslovu <https://radioprvi.rtvsllo.si/2020/10/sotocja-293/>.

16. novembra je ZSDH organizirala sestanek, na katerem so se vodstva društev zaradi epidemioloških razmer srečala nekoliko drugače kot običajno, in sicer prek spleta in aplikacije Zoom. Sestanka se je udeležila večina predsedujočih v društvih in ta način izvedbe zelo dobro sprejela. Beseda je tekla o težkih izzivih, s katerimi se slovenska društva soočajo v trenutnih razmerah, predvidenih projektih ZSDH za leto 2021 in okvirnih načrtih ob praznovanju 30. obletnice krovne organizacije v letu 2022. Sestanku se je pridružil tudi Zoran Ožbolt, predsednik KIS Gorski kotar.

Naslednji sestanek vodilnih predstavnikov društev je v enaki obliki načrtovan za december.

! Povzeto po zapisu Saše Kernjak Zubović

Projekt M.A.J.

Dr. Klemen Lah, foto: www.ludliteratura.si

V okviru nadaljevanja projekta Mreža Alpe Jadran 2020 – M.A.J. je ZSDH sodelovala pri jesenskih webinarjih, tudi v vlogi moderatorja. Vsi zainteresirani si jih lahko ogledajo na Facebook strani ZSDH.

20. oktobra je potekal odmeven in zelo zanimiv pogovor o maternem jeziku, slovenščini, o tem, ali je to mali ali veliki jezik, kakšno vlogo ima v primerjavi s

sosednjimi jeziki in v okviru Evropske unije (EU), ter o njegovi prihodnosti. Gost je bil dr. Klemen Lah, predavatelj na waldorfski gimnaziji v Ljubljani in lektor za slovenski jezik na filozofskih fakultetah v Zadru in na Reki. Pogovor je vodila Barbara Riman, webinar pa je bil deležen številnih pohval in izrazov navdušenja.

12. novembra je bil webinar namenjen delovanju medijev v sosednjih državah Slovenije. O tej temi sta spregovorila odgovorna urednika pomembnih medijev slovenske skupnosti v Italiji, Igor Devetak s Primorskega dnevnika in Marko Tavčar s slovenskega novinarskega uredništva (Radio Trst A in televizija) deželnega sedeža RAI za Furlanijo-Julijsko krajino.

20. novembra je potekala zaključna prireditev v okviru projekta M.A.J. Gostoval je **Sašo Avsenik** s svojo harmoniko, v okviru natečaja Saj pesem družji nas pa so bili predvajani tudi glasbeni posnetki slovenske mladine iz Argentine, Avstrije, Hrvaške, Finske, Madžarske, Italije, Slovenije in Srbije. Pod pokroviteljstvom Slovenskega doma Zagreb je Slovence na Hrvaškem zastopal Matic Zakonjšek, ki od jeseni 2017 študira na zagrebški akademiji za glasbo, in sicer s pesmijo Doma smo že (Zaki in Vasko z Mašo. V potek se je s pozdravom vključila tudi ministrica, pristojna za Slovence v zamejstvu in po svetu, dr. Helena Jaklitsch. **█** Povzeto po zapisu Saše Kernjak Zubović

Srečanje učiteljev/-ic slovenskega jezika na Hrvaškem

Dr. Đurđa Strsoglavac, foto: www.ff.uni-lj.si

Tudi v letu 2020 je v organizaciji Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport RS, Inštituta za narodnostna vprašanja (INV), Enota Reka in Zavoda RS za šolstvo (ZRSŠ) potekalo skoraj že tradicionalno Srečanje učiteljev/-ic slovenskega jezika na Hrvaškem. Zaradi epidemioloških ukrepov in težav pri prečkanju meje je bilo srečanje tokrat preseljeno na splet. Bogato in zanimivo vsebino so zagotovili predavatelji z bogatimi izkušnjami iz poučevanja slovenskega jezika in tako pomembno prispevali tudi k nadaljnjemu delu sodelujočih na seminarju.

Predavanja so potekala oktobra in novembra, sodelovali pa so dr. Tatjana Vučajnk (Slovnične vsebine iz besedila), ki poučuje slovenščino v srednji šoli v Gradcu in na univerzi v Celovcu, dr. Đurđa Strsoglavac (O južnoslovanskih lažnih prijateljih) z oddelka za slavistiko filozofske fakultete v Ljubljani, gledališki lektor Martin Vrtačnik (Poučevanje govora med fonetiko in pravorečjem) in lektor za slovenski jezik na filozofskih fakultetah v Zadru in na Reki dr. Klemen Lah (Kako in zakaj spodbujati branje pri mladih). Dostop: <https://www.youtube.com/channel/UCQYs5l8AI9brB6nLdLTXinQ>. **█** Povzeto po zapisu Barbare Riman

23. septembra podpisan aneks o podpori projekta Gorski kotar

Ministrica, pristojna za Slovence v zamejstvu in po svetu, dr. Helena Jaklitsch in (takratna) ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano dr. Aleksandra Pivec sta slovesno podpisali Aneks o

Dr. Helena Jaklitsch (levo) in dr. Aleksandra Pivec, foto: www.gov.si

Aneks podpisan v Loški dolini, poleg ministrice sta na sliki vodja Zavoda Ars Viva Benjamin Žnidaršič in Zoran Ožbolt, foto: www.gov.si

23. oktobra ministrica obiskala Lovran

Dr. Helena Jaklitsch se je v Lovranu udeležila slovesnosti v počastitev 15. obletnice SKD Snežnik.

Društvo je nastalo leta 2005 na pobudo tedanjega Sveta slovenske narodne manjšine (SNM) Občine Lovran. Skupina rojakov, ki se je pod vodstvom Vasje Simoniča in takratnega župana Edvarda Primožiča samoorganizirala leta 2004 za manjšinske volitve, je bila po vzpostavitvi slovenskega manjšinskega sveta močno zainteresirana za delovanje na področju kulture, zato je kmalu ustanovila društvo. Od začetka ga vodi Vasja Simonič, pobudnik uspešnega povezovanja rojakov v Lo-

Mladi glasbeniki z odlično izvedbo navdušili vse navzoče, foto: Sandra Grudenič

Minsitrica in predsednik SKD Snežnik, foto: Sandra Grudenič

podpori projekta Gorski kotar, sklenjenega pred tremi leti.

Skupni projekt ministrstev predvideva izgradnjo Vzorčne turistično-izobraževalne kmetije Gorski kotar v Prezidu, ki naj bi postala pomembno središče za najrazličnejše dejavnosti rojakov v tem obmejnem delu. Kot je ob tej priložnosti med drugim poudarila dr. Helena Jaklitsch, je tamkajšnja *slovenska narodna skupnost v zadnjem desetletju doživela pravi preporod, zato veseli, da se ob pestrem kulturnem delovanju povečujejo gospodarske aktivnosti.* | Več: www.gov.si

vranu in okolici ter pozneje tudi v bližnjih Matuljih, v zadnjih dveh mandatih tudi predsednik Sveta SNM Primorsko-goranske županije (PGŽ).

V društvu, ki je dejavno vpeto tudi v številne kulturne prireditve v Lovranu in okolici ter tesno povezano s slovenskimi organizacijami v Istri, se je v minulem desetletju in pol zvrstilo več dejavnosti, od dopolnilnega pouka slovenščine (DPS), pevskega zbora in planincev do zelo aktivne ustvarjalne skupine, ki jo v zadnjih letih zelo prizadevno in z veliko navdiha vodi Branka Širola, ter uspešne ženske balinarske sekcije pod vodstvom Ivanke Štanc.

Pomembno obletnico delovanja so počastili v živo, s kulturnim programom v lovranskem kinu Svoboda, a žal ob omejeni, skromni udeležbi dvajsetih navzočih obiskovalcev in predstavnikov slovenskih kulturnih društev, od Istre do Dalmacije. Predsednik SKD Snežnik Vasja Simonič se je ob tej priložnosti ozrl na prehojeno pot, med navzočimi pa s posebnim zadovoljstvom pozdravil ministrico dr. Heleno Jaklitsch. Čestitala je društvu Snežnik in vsem, zaslužnim za obletnico, ter v pozdravnem nagovoru med drugim poudarila pomen organiziranega delovanja in povezovanja rojakov.

V imenu krovne organizacije in KPD Bazovica se je slovesnosti v Lovranu udeležila tajnica Sandra Grudenič, prenesla iskrene čestitke in zaželela še mnoga leta dobrega delovanja in sodelovanja.

| Sandra Grudenič, Marjana Mirković

3. oktober, Slovenski dom KPD Bazovica

Uspeh likovne skupine

Likovna skupina KPD Bazovica je jeseni dobila novo spodbudo za delovanje. Hrvaški sabor kulture, ki podpira različne oblike ljubiteljskega delovanja, je na 36. srečanju likovnih ustvarjalcev in razstavi podelil priznanje za sodelovanje skupini in posebej tudi trem članicam.

Srečanje je letos potekalo na daljavo, enako razstava. Skupno je prispelo več kot tristo del iz dvaindvajsetih prijavljenih likovnih društev in od samostojnih umetnikov, strokovna komisija pa jih je za razstavo izbrala osemindemdeset. Svoja dela je med poletjem za to srečanje poslalo devet članic likovne skupine KPD Bazovica, tri med njimi so bile nagrajene z uvrstitvijo na razstavo in prejele priznanje za sodelovanje. To so Renata Jerkov (Idrijska čipka, suha igla, chinkole), Zdenka Kallan Verbanac (Košček modrega neba, suha igla, chinkole) in Maja Žuvela Stipetić (Polži, suha igla).

Čestitamo vsem sodelujočim članicam in vodji likovne skupine, reški umetnici Tihani Karlović. | Sandra Grudenic

5. oktober, Galerija Kortil, Reka

Porto Etno 2020, drugi del

Skupina za raziskovanje slovenskega kulturnega izročila (SRSKI) že več let redno sodeluje na prireditvi, na kateri različne oblike svojega delovanja predstavijo organizacije narodnih manjšin na Reki. Zadnja leta to poteka v okviru festivala Porto Etno, številni gosti z vsega sveta pa v mesto za nekaj dni med drugim poleg okusov prinesejo tudi pesmi in plese daljnih kultur. Letos zaradi epidemioloških ukrepov ni bilo niti javne kuhe za obiskovalce prireditve in so članice SRSKI v prvem delu te prireditve sodelovale le pri videopredstavitvi jedi in posredovanem tradicionalnem receptu, tokrat ječmenovi kaši oziroma po domače ri-

četu, ob veliki pomoči kuharja Nenada Čargonje. Posnetek pa je na ogled tudi na Facebook strani KPD Bazovica.

Drugi del prireditve Porto Etno, festival svetovne glasbe in kulinarike, je potekal 5. oktobra in bil iz že znanih razlogov izveden malo drugače, bolj okrnjeno, a vseeno je bilo lepo. Letos so vsi predstavniki organizacij narodnih manjšin kuhali posamično, v prostorih KuHarmonije, centra kulinarike in osebnostnega razvoja.

V finalu, drugem delu Porto Etno festivala, pa so vse manjšinske skupnosti z Reke predstavile del svoje bogate tradicije na razstavi v galeriji Kortil v Hrvaškem kulturnem domu (HKD) na Sušaku, kar so spremljali tudi nastopi folklornih in glasbenih skupin. KPD Bazovica je na ogled postavila slovensko narodno nošo, knjižna dela o raziskovanju slovenstva in slovenskih društev na Hrvaškem ter različne slovenske simbole, zastavice in podobno. | Sandra Grudenic

Predstavljen del dejavnosti KPD Bazovica, foto: Sandra Grudenic

6. oktober, Slovenski dom KPD Bazovica

Izmenjujmo veščine, razstava ročnih del

Delo pridnih rok, foto: Sandra Grudenic

V okviru sodelovanja zlasti z bližnjimi slovenskimi društvi je KPD Bazovica gostila SKD Snežnik iz Lovrana na razstavi ročnih del, pred tem postavljeno na ogled 18. septembra v Lovranu. V programu z naslovom Izmenjujmo veščine so na srečanju ustvarjalnih delavnic poleg lovranskega sodelovala tudi društva KPD Slovenski dom v Zagrebu, SKD Istra v Pulju, SKD Oljka v Poreču in SKD Gorski kotar v Prezidu.

Navzoče je pozdravil predsednik KPD Bazovica Zvonimir Stipetič in čestital vsem pridnim ustvarjalkam, projekt Izmenjujmo veščine in sodelovanje več društev pri tem je predstavil predsednik SKD Snežnik Vasja Simonič, večletna vodja te zelo dejavne in uspešne skupine v lovranskem društvu Branka Širola pa je obširneje spregovorila o načinu izdelave, materialih in različnih tehnikah pri ustvarjanju razstavljenih izdelkov.

Zaradi upoštevanja epidemioloških ukrepov je bilo v številčnem pogledu občinstvo več kot skromno v primerjavi s siceršnjo gnečo na takšnih dogodkih v društvu. Vsekakor si je bilo zanimivo ogledati lepe in z umetniškim navdihom narejene izdelke ter občudovati voljo, potrpežljivost, znanje in pridne roke ustvarjalk, malo poklepeta in se posladkati. ■ Sandra Grudenic

9.–27. oktober, Galerija HDLU Juraj Klovič, Reka

Mali format, razstava

Nagrajena fotografija, foto: Istog Žorž

Tretja razstava malega formata v organizaciji Hrvaškega društva likovnih umetnikov (HDLU) je v galeriji Juraj Klovič predstavila umetniška dela članov tega društva in študentov reške Akademije za uporabne umetnosti. Na ogled so bila dela, ustvarjena v različnem likovnem delovanju, edini pogoj za sodelovanje pa je bila velikost, ki ni smela presežati 15 cm oziro-

ma je bila časovna omejitev za video do tri minute in za performans do pet minut. Odziv je bil dober, strokovna žirija HDLU-ja pa je prvo nagrado podelila priznanemu reškemu umetniškemu fotografu Istogu Žoržu, tudi članu KPD Bazovica in večletnemu mentorju fotografske skupine društva.

Istog Žorž je bil pred tem predstavljen tudi na razstavi z naslovom Reška fotografska štiriperesna deteljica v galeriji Principij, odprti 24. septembra. Na ogled so bile poleg njegovih še fotografije Ranka Dokmanovića, Egona Hreljanovića in Anteja Škrobonje. Gre za avtorje, ki s svojimi fotografijami več kot petdeset let soustvarjajo in pomembno prispevajo k raznolikosti in bogastvu reške fotografije. ■ Marjana Mirković

11. oktober, Dom kulture, Roč

Dnevi slovenske kulture v Istri

Udeležili smo se ene izmed prireditev na letošnjih Dnevih kulture v Istri, ki jih že več kot desetletje uspešno organizirajo tamkajšnja slovenska društva: SKD Lipa iz Buzeta, Društvo Slovencev Labin, SKD Ajda iz Umaga, SKD Oljka iz Poreča, SKD Istra iz Pulja in SKD Snežnik iz Lovrana.

Gostitelj prireditve v Roču je bilo Železničarsko kulturno umetniško društvo (ŽKUD) Renato Pernić, ki že več kot šestdeset let v tem istrskem mestecu predvsem na področju glasbe združuje

vse generacije, v sodelovanju s tamkajšnjo Krajevno skupnostjo in podporo Mesta Buzet. Tokratna prireditev je potekala tudi v sklopu tradicionalnega sejma v Roču. Navzoče je pozdravil predsednik SKD Lipa Boris Grželj, nagovoril pa tudi buzetski župan Siniša Žulić in med drugim poudaril povezanost prebivalstva v obmejnih krajih.

Zahvaljujemo se organizatorju SKD Lipa iz Buzeta za vabilo in zelo lep program, ki ga je v okviru našega večletnega dobrega sodelovanja z drugimi društvi tokrat obogatil tudi nastop dveh skupin KPD Bazovica, mešanega pevskega zbora (MePZ) pod vodstvom Zorana Badjuka in folklorne skupine, ki jo vodi Nataša Grlca. Posebej smo uživali tudi v istrsko obarvanih nastopih, tradicionalni glashi skupine Ročki *gunjci* Arkul (godci, op. ur.), ki deluje v sklopu ŽKUD Roč, šestnajstletnem harmonikarju Patriku Kroti in seveda tudi tokrat, kot vedno, v veseljem nastopu vokalno-instrumentalne skupine Trio Lipa.

Program je povezovala in vodila učiteljica dopolnilnega pouka slovenščine v buzetškem društvu Eva Cigler. Vzdušje je bilo odlično, dobre volje pa ni pokvarilo niti slabo vreme.

■ Sandra Grudenić

2.–3. november, KPD Slovenski dom Bazovica

Jesen v Bazovici

Slovenski dom KPD Bazovica si že več let na različne načine prizadeva pritegniti več mladih in v sodelovanju z učiteljicami slovenščine je doslej pripravil več uspešnih projektov, od delavnic in dogodkov, povezanih tudi s praznovanji, do jezikovnih in igralskih uric, ki v društvu še vedno redno potekajo. Na začetku novembra so to dejavnost obogatili z novim programom z naslovom Jesen v Bazovici, zasnovanim po vzoru na priljubljeno poletno delavnico Poletje v Bazovici. Tudi tokrat so se prijavili večinoma potomci aktivnih članov društva in drugih rojakov, ki sicer obiskujejo številne dogodke za najmlajše.

Dvodnevno druženje Jesen v Bazovici sta pripravili in vodili učiteljici slovenščine po modelu C oziroma kot izbirni pouk na več šolah: Andrea Šlosar, ki poučuje na OŠ Pečine na Reki, OŠ Dr. Andrija Mohorovičič v Matuljih ter podružničnih OŠ Jušiči in OŠ Klana, ter Darja Čubrić, ki vodi ta pouk na OŠ *Marija i Lina* v Umagu in OŠ Vazmoslav Gržalja v Buzetu. Programa, posebej prilagojenega željam najmlajših – *brez tega pač ne gre*, pravita učiteljici, se je udeležilo petnajst otrok v starosti od pet do dvanajst let. Pestra dejavnost je potekala v ločenih skupinah in ob upoštevanju vseh drugih epidemioloških

S pesmijo in plesom je življenje lepše, foto: Anita Hromin

Jesen v Bazovici tudi na vrtu Slovenskega doma, foto: Saša Kernjak Zubović

ukrepov in priporočil. Po zajtrku so risali, brali, izdelovali voščilnice za božične in novoletne praznike, izkopavali dinozavre ter se ob vsem učili slovenskih besed, po kosilu pa si ogledali tudi kakšen film ali risanke. Po besedah učiteljic se otroci med seboj v glavnem že poznajo z drugih srečanj v KPD Bazovici, nastala so tudi nova prijateljstva in nasploh so bili izjemno pridni. K temu je med drugim gotovo pripomoglo tudi lepo, sončno in toplo vreme, v katerem so lahko brezskrbno uživali v igri in veselju na prostem, v velikem in urejenem vrtu Slovenskega doma.

Po besedah tajnice KPD Bazovica Sandre Grudenić je društvo do konca leta načrtovalo več novih dejavnosti za najmlajše, a žal so se jim morali odpovedati zaradi slabega epidemiološkega položaja. Med drugim to velja celo za miklavževanje in praznične decembrske prireditve, pa tudi Mala planinska šola čaka na prihodnje leto. Kljub temu optimizma ne manjka, kajti dobra udeležba najmlajših in njihovo navdušenje, skupaj s pohvalami staršev, babic in dedkov, nakazujeta, da se uresničuje dolgoletna želja in da po več letih v društvu nastaja nov podmladek. ■ Marjana Mirković

Jesen v Bazovici – pogled učiteljice Darje

"No, to je bilo za las, bi se reklo za mišjo dlako!" Kljub strahu, da nam morda ne bo uspelo izpeljati jesenskih – krompirjevih – počitnic, smo se dva dni družili v našem Slovenskem domu Bazovica. Zaradi epidemioloških ukrepov smo že tako majhno skupino razdelili v dve še manjši, otroci pa so prvi dan preživeli pri eni, drugi dan pa pri drugi učiteljici.

Otroci v moji skupini so izdelovali novoletne voščilnice. Bo kdo rekel, da zгодaj ... Da, res je, ampak čas leti in otroci so uživali. Prišli so zjutraj, in ker so dnevi bili še lepi in topli, smo se najprej odpravili na dvorišče. Kot poleti smo se tudi sedaj igrali zemljo krast in med dvema ognjema, se lovili, prodajali različne namišljene izdelke.

Po takšni telovadbi se je treba dobro najesti. Za zajtrk smo imeli na voljo nuttelo (ne vem, kako izgleda življenje brez nje), marmelado in maslo ter salamo in sir, čaj in kakav ... Prava pogostitev!

Nato je prišlo resno delo, ki so ga "mali škrtati" opravili z veliko odliko. 5+! Voščilnice smo pripravili vnaprej, tako da so otroci imeli čas samo za njihovo oblikovanje. Otroške ideje so neverjetne, tako lepih, pristnih voščilnic že dolgo nisem videla. Dejansko se tudi delo otrok razlikuje od dela prejšnjih generacij. Prišepnila vam bom samo to, da te dejansko zagledajo "Cyber". Najlepše je bilo to, da so kar tekmovali, kdo jih naredi več. Upam, da boste tudi vi deležni kakšne ...

Po tako težkem delu je sledilo kosilo. V tej epidemiološki situaciji smo se odločili za kosilo kar v društvu. Naš hišnik Robert je poskrbel za odlično hrano, pripeljano iz ene izmed reških konob. Matea, Sandra in Saša so razdelile obroke, obedovali pa smo v učilnici slovenščine. Pa naj še kdo reče, da slovenščina ni zabavna?! Verjetno ni treba povedati, česa smo največ pojedli. Ali pač? No, tudi tokrat je pošlo vse dunajsko pečenje, pa tudi vse testenine so mu hitro sledile. Klasika, ki je vedno priljubljena.

Po kosilu je sledil že znani počitek. Seveda mnogi ne spijo, smo pa zato gledali risanko oziroma film. Ko smo končali z našim kinom, je Michelle prevzela glavno besedo in se vneto igrala z njimi. No, pa tudi jaz. Igrali smo se Črnega Petra in Človek ne jezi se, pa podobno kot zjutraj še Zemljo krast, Med dvema ognjema in še marsikaj. Na koncu dneva smo se razšli polni nove energije in si obljubili, da se kmalu spet vidimo.

Želim vam vesele praznike in veliko sreče ter zdravja v novem letu 2021! | Darja Čubrčić

Del skupine na balkonu, del na vrtu, za nadzor Andrea Šlosar, foto: Marjana Mirković

Jesen v Bazovici – pogled učiteljice Andree

Otroci so z navdušenjem sprejeli zamisel delavnice o dinosavrih. Ogleдали smo si krajšo predstavitev in spoznali glavne vrste dinosavrov. Nismo pozabili na ostanke dinosavrov na Hrvaškem in v Sloveniji, zato smo si ogledali tudi njihove ostanke na Brionih in v Kozini. Po predstavitvi smo se lotili izkopavanja. Kot pravi paleontologi smo s čopiči in drugim orodjem izkopavali kosti dinosavrov, sestavljali okostja, jih risali in jim določali vrsto. Igrali smo se tudi različne igre in na koncu iz gline izdelali obesek z odtisom dinosavra. | Andrea Šlosar

27.–28. november, Mednarodna univerza Libertas, Zagreb

Upravljanje s protokolom

V okviru dodatnega izobraževanja in pridobivanja znanja s področja, na katerem slovenske organizacije na Hrvaškem še nimajo veliko izkušenj, sta se tajnici KPD Bazovica in ZSDH Sandra Grudenčić in Saša Kernjak Zubović udeležili dvodnevnega seminarja z naslovom Upravljanje s protokolom. Organizirala ga je mednarodna zasebna univerza Libertas in pripravila tudi spoznavanje praktičnega dela tega področja. Za uspešno opravljeno izobraževanje sva prejeli tudi potrdilo, certifikat.

Protokol je sklop pravil in običajev pri vedenju v uradni interakciji. Poznavanje protokola in navad je eden osnovnih pogojev za uspeh, ne samo v mednarodnih odnosih, vladnih in državnih institucijah, enotah lokalne in regionalne samouprave, organizacijah in drugih organih, temveč tudi v podjetjih, gospodarskih subjektih ter kulturnih, znanstvenih, turističnih in drugih organizacijah in ustanovah.

Seminar je bil izveden za majhno skupino udeležencev. V veliki dvorani nas je bilo samo enajst, pri čemer smo upoštevali izjemne epidemiološke ukrepe. Namenjen je bil vsem, ki se želijo naučiti več o organizaciji poslovnih in družbenih dogodkov,

pravilnih poslovne in diplomatske komunikacije ter protokolu. Predavala nam je nekdanja večletna vodja protokola na najvišji ravni na Hrvaškem, ki ima bogate mednarodne izkušnje na tem področju, Milada Privora, sicer predavateljica na zasebni Visoki šoli za mednarodne odnose in diplomacijo Dag Hammarström v Zagrebu, ki je od lani del univerze Libertas. Prenesla nam je veliko zanimivih in poučnih primerov iz svoje dolgoletne prakse.

V društvu in krovni organizaciji so pogosti obiski najvišjih predstavnikov oblasti, kot so ministri, veleposlaniki, župani in podobno, zato nam je seminar zelo koristil. Na idejo za takšno izobraževanje sva prišli nekega dne, ko sva se znašli v težavah pri postavitvi zastav. Nisva bili sigurni, katera gre na levo in katera na

desno stran. Na internetu je mnogo nepravilnih navodil, kar sva doumeli šele zdaj. Hvaležni sva za vse, kar sva se novega naučili. Vsekakor priporoča vsem in upava, da bo kaj kmalu spet možnost, da naučeno preneseva v prakso, pripravljeni pa sva po svojih močeh odgovoriti tudi na vsa vprašanja o tem iz drugih društev in slovenskih organizacij na Hrvaškem. Hkrati se zahvaljujeva za dano možnost novega izobraževanja, saj meniva, da je vsako novo znanje pomembno za boljše opravljanje najinega dela.

■ Sandra Grudenić

1.–23. december, Slovenski dom KPD Bazovica

Impresije, razstava fotografij

Epidemiološki ukrepi so sicer močno skrčili kulturno dejavnost v društvih. Med redkimi dogodki, ki so potekali to jesen, je bila tudi razstava fotografij z naslovom *Impresije*, postavljena na ogled v KPD Bazovica. Predstavili sta se aktivni rojakinji in članici nekdanjega slovenskega kulturnega društva Dr. France Prešeren iz Šibenika, ki je na žalost prenehalo delovati ob koncu leta 2018, in sicer njegova zadnja predsednica Karmen Đonđević in Mojca Bareša, tudi nekdanja predstavnica slovenske narodne manjšine Šibeniško-kninske županije. Njuna dejavnost je široko razvejana, poleg njunih poklicev, ki nista povezana z umetniškim ustvarjanjem, in ljubiteljske fotografije obe med drugim tudi pišeta. Del pesniškega ustvarjanja sta predstavili na Reki in njune pesmi smo uvrstili tudi v tokratno rubriko Literarni kotiček v Sopotjih.

Peščico obiskovalcev je pozdravila podpredsednica KPD Bazovica Jasmina Dlačić, se za postavitve razstave posebej zahvalila Istogu Žoržu in Dionisu Juriću iz fotografske skupine ter zatem k besedi povabila obe gostji. Zahvalili sta se za povabilo k sodelovanju in izrazili veliko zadovoljstvo, da se z zapiranjem društva v Šibeniku niso prekinili že navezani dobri in večletni stiki s KPD Bazovica, ter na kratko spregovorili o sebi in svojem ukvarjanju s fotografijo in poezijo.

Mojca Bareša (1969), rojena v Celju, danes živi v Vodica pri Šibeniku. Pesmi piše od mladih let in leta 1999 je izdala prvo pesniško zbirko z naslovom *Moja pot* v poeziji. Kot pravi, je bila to zapuščina, njen poklon Sloveniji, preden se je leto po-

Udeležba majhna, zadovoljstvo veliko, arhiv Sandre Grudenić.

Sedeži čakajo obiskovalce, foto: Marjana Mirković

zneje z družino preselila na Hrvaško. V zadnjih letih je odkrila tudi ljubezen do fotografije. Na svojih posnetkih želi ujeti trenutke in jih ohraniti, kot so bili doživeti ali videni, včasih skuša pozornost nameniti stvarim, ki so mimoidočim v vsakdanji naglici pogosto prezrte. Rada se poigra tudi s svetlobo in sencami, a večni navdih ji ostaja neizmerna lepota narave.

Karmen Đonđević (1971) se je rodila v Postojni, pri njenih štirih letih pa se je družina iz Vipave preselila v Šibenik. Fotografija je zanjo svet umetniške svobode, ne postavlja si meja. Rada spontano beleži vse, kar jo privlači in spodbuja čustva, najsi bo to impresivna pokrajina, nenavadno okolje, bitje ... Posebej rada pa fotografira morje, kamen, ladje, globoko vtisnjene v njen vsakdan in življenje nasploh. Sploh pa so fotografije predvsem pobeg v njen svet, je med drugim poudarila.

Gostjama se je za lep večer zahvalil predsednik KPD Bazovica Zvonimir Stipetić in izrazil upanje tudi na srečanja ob podobnih dogodkih tudi v prihodnje.

Posnetek z razstave je dostopen tudi na Facebook strani KPD Bazovica in naslovu <https://youtu.be/kcyXe9cuVD8>.

■ Marjana Mirković

6. december, Slovenski dom KPD Bazovica

Miklavževanje 2020

Miklavževanje na daljavo, foto: Sandra Grudenic

14.–24. december, Slovenski dom KPD Bazovica

Morpurgi, potomci mariborskih Judov, razstava

Temo predstavila Rina Brumini, foto: Sandra Grudenic

Iz katalogov za razstave o družini Morpurgo

V okviru sodelovanja z drugimi manjšinskimi organizacijami v mestu in županiji smo tudi v tem, za prireditve in dogodke neprijaznem času z dovoljenjem lokalne Civilne zaščite na ogled postavili razstavo Judovske občine Reka z naslovom Morpurgi, potomci mariborskih Judov. Fotografsko-dokumentarna razstava na osmih panojih priča o zgodovini družine Morpurgo od sred-

Letošnje miklavževanje je bilo drugačno, čisto posebno. Veselili smo se obiska sv. Miklavža, daril in dramske igrice, še posebno peke finih božičnih piškotov. A nam jo je epidemija zagodla in na vse skupaj smo morali pozabiti. A sv. Miklavž je slišal, da so bili otroci letos izredno pridni, zato se je potrudil in poslal vsa darila k nam po svojih kurirjih. Kar na osemdeset otrok so v naši učilnici čakala darila, polna lepih presenečenj, neizogibne šibe in tudi sadja. Otroci so vseeno bili zelo veseli daril. Upamo, da bo leto 2021 boljše, bolj radostno in veselo ter da bodo po naših hodnikih spet odmevale otroške pesmi in njihov razigrani smeh. | Sandra Grudenic

njega veka do obdobja po drugi svetovni vojni.

Razstava je nastala v sodelovanju Mestnega muzeja v Splitu in Sinagoge Maribor – Centra judovske kulturne dediščine iz Slovenije, reški postavitvi pa se je pridružil še muzej judovske skupnosti v Trstu Carlo e Vera Wagner, ki je skupaj z Judovsko občino Reka raziskal gradivo o Carlu Nathanu Morpurgu.

Na odprtju sta skupinico navzočih uvodno pozdravila predsednik KPD Bazovica Zvonimir Stipetić in predsednik judovske skupnosti na Reki Ranko Špigl, razstavo pa je predstavila večletna aktivna članica te skupnosti, dobra poznavalka in raziskovalka Rina Brumini, zaslužna tudi za postavitev. Ob tej priložnosti je prebrala pozdravno pismo ravnateljice Mestnega muzeja Split Branke Brekalo, tajnica KPD Bazovica Sandra Grudenic pa je prebrala obširen pozdrav v slovenskem jeziku, ki ga je poslala kuratorica razstave iz Maribora Marjetka Bedrač, ker žal epidemiološke razmere niso dovolile obiska iz Slovenije.

Vse navzoče je pozdravil tudi reški podžupan Marko Filipović, ki je razstavo tudi uradno odprl. Navzoči so bili tudi predstavniki več medijev. Članek je naslednjega dne izšel tudi v Novem listu, o razstavi pa si lahko več preberete tudi na spletni strani reškega dnevnika www.novolist.hr.

| Sandra Grudenic

4. oktober, Sopalj

Skupni izlet s Hrvaškim planinskim društvom (HPD) Platak bi moral biti izpeljan 26. septembra, a nam je vreme zmešalo načrte. Nameravali smo na vrhove nad Vinodolom. Žal je izredno slabo vreme onemogočilo skupno druženje reških planincev. 4. oktobra so bazoviški planinci imeli v načrtu izlet v Gorski kotar, ki naj bi zamenjal zaradi korone onemogočeno srečanje s primorskimi planinci na Slavniku. Slabo vreme in veliko neurje v petek sta preprečila obisk tega prelepega dela Hrvaške. No, v napovedi najavljena majhna sončna luknja v nedeljo dopoldan je omogočala nekaj ur prehoda nekje v bližini. Žal kljub pravočasnemu obveščanju prijavljenih ni bilo veliko. Na koncu sta izlet izpeljala samo dva člana PS. In ni jima bilo žal. Igre oblakov in sonca, razgledi malo na Vinodol in malo na morje, od Učke do Velebita, ostanki cerkvice svetega Kuzme, skal-

nat, 321 metrov visok Sopalj, na katerega je bilo treba zadnje metre malce splezati, dišave žajblja in smilja, malo iznajdljivosti na z vodo premočenih poteh po dolini, skratka izlet za sladokusce. V Vinodol se bo treba še vrniti, saj je na razpolago nekaj sto kilometrov označenih poti in številne razgledne točke. Premalo od vsega tega so planinci Bazovice obiskali do sedaj.

Na vrhu, iz arhiva Marina Dubrovića

Darko Mohar

18. oktober, Še en rezervni izlet, Standar nad Labinom

Istra vedno ponudi kaj zanimivega iz svoje kulinarike, zgodovine, naravnih lepot ali hribov. Tokrat so se planinci Bazovice odločili za gorski greben med Plominom in Labinom. Dva istrska kaštela in med njima hrib, visok okrog 470 metrov. Izleti z osebnim prevozom so postali realnost, enako kot obiski bližnjih gora in tistih s te strani meje. V Labinu se je zbrala kar lepa avtomobilska karavana, saj si je tega izleta zaželelo okrog dvajset članov. Zapeljali so se do vasice Ripenda Kras, od koder je do vrha nekaj več kot uro lahkotne hoje brez strmih vzponov. Vrh je vreden obiska, čeprav razgled proti morju zastira mediteranska makija. Zato se proti zahodu vidi cela Istra, proti

severu je lep pogled proti grebenu Sisola, daleč za njim pa svoj temačni in oblačni obraz pokaže Učka. Izlet se je končal z razgledom starega Labina, enega lepših kaštelov Istre.

PS na vrhu Standarja, foto: Darko Mohar

Darko Mohar

Labin, staro jedro, foto: Darko Mohar

Oktober, november, december

Z izleti po bližnjih hribih proti depresiji in bolezni

Z enega od izletov, foto: Marcella Vučković

Covid je konec leta ponovno pritisnil. Na tisoče obolelih, tudi med člani Bazovice, na stotine in tisoče umrlih na Hrvaškem, v Sloveniji, v celi Evropi. Zaprte meje, najprej med državami, potem tudi med kraji, zaprti lokali in gostilne. Tudi PS je počasi zaprla svoje družabno delovanje. Nič sestankov, razstav, predavanj, skupnih izletov. Depresija. Dnevi so vse krajši, temačnejši, z veliko oblakov, dežja, vlage. Občasni telefonski pogovori ali elektronska pošta, in to je vse od stikov. Siva in vlažna megla se je zavlekle v naše duše, strah, nezaupanje v bližnjega. Naključni stiki z okuženimi rezultirajo s samoizolacijo, še svojih bližnjih si ne upaš obiskati. A čas vseeno hitro teče, tokrat mimo tebe.

Hitro smo člani PS ugotovili, da tako ne bo šlo. Depresija in strah sta nevarnejša od covid. Zaključili smo, da bomo še naprej odhajali v hribe in da bomo o obiskih bližnjih vrhov poročali ostalim članom po sredstvih moderne komunikacije. Da sami sebi in svojim prijateljem dopovemo, da je življenje še naprej lepo, da so jesenske barve še vedno okrog nas, da se morje lesketa in šepeta, da sonce greje in da so sončni zahodi še vedno nekaj najlepšega v naših krajih. Da še obstaja glasba, da oči še naprej vidijo, da velja posneti, zapisati, pokazati, dopovedati. Da je tvoja usoda v tvojih rokah, da se ne smeš predati brez boja.

Kar nekaj posnetkov se je zbralo v arhivu vodje skupine. Nekateri so v hribe odhajali več, drugi manj. Nekateri so snemali svoje izlete in jih podelili z drugimi, drugi so jih snemali, a posnetkov niso poslali, spet tretji jih sploh niso snemali. V glavnem, potepali smo se po hribih nad Vinodolom, po stezah ob morju od Jadranova do Novega Vinodolskega, po otoku Krku, Učki, Istri, ob njenih slapovih, gričih in vrhovih, Grobniških Alpah in Gorskem kotarju, Medvednici, pod Velebitom in Dalmaciji. Ugotovili smo, da je kraj, v katerem živimo, izredno lep in da je vprašanje, ali bomo uspeli do konca življenja prehoditi vse poti in stezice, ki so izpeljane tu, blizu nas.

In še nekaj nam je uspelo. Stiki s prijateljskimi društvi na Reki, v Sloveniji in Italiji niso izginili, prijateljstvo je še vedno tu, le malce skrito čaka, da gre ujma mimo, in se bo potem razbohotilo v vsej svoji lepoti.

█ Darko Mohar

Veselim se

Veselim se majhni cvetlici,
ki v visoki travi ponosno stoji,
veselim se beli ptici
ki elegantno preko neba leti.

Veselim se soncu v višini,
ki poskrbi, da je telesu toplo,
vedno stoji tu v tišini,
za našo dušo pa pobarva nebo.

Veselim se naravi,
ki ima vedno za nas lep motiv,
če znaš uživati v njej,
ti da občutek, da si živ.

V vsej tej naravni lepoti,
bojim se le ljudi,
ker v svoji slepoti
uničujejo lepe stvari.

Vendar pa narava vseeno
ne more napolniti mojega srca,
kot to lahko naredijo
dobri ljudje.

■ Mojca Bareša

Šibenik, 3. decembra 2020, v zahvalo društvu Bazovica

Mojca Bareša, foto: Marjana Mirković

Sem doma

Ko se spuščam čez Nanos k tebi,
Vipava teče, se mi smehlja.
Čaven čuva še malo snega ...
Sem doma! Sem doma!

Svet Križ na sredi doline,
trte žlahtne vabijo v klet.
O, kako burje sem vesela,
čeprav čutim jo v kosteh.

Sem doma! Sem doma!
Vem, zato ker kri zavre!
Primorska zemlja me hrani!
Non'ca čaka, diši kofe!!!

Še naprej Rožna Dolina,
slišim pesem z Goriških brd.
Najlepša ti si, Soča, kraljica,
besede slavčka prinašaš z vrhov!

Sem doma! Sem doma!
Vem, zato ker kri zavre!
Primorska zemlja me hrani
in ostajam brez besed ...

■ Karmen Đonđivić

Karmen Đonđivić, foto: Marjana Mirković

Planinski prijatelji o vezeh s PS KPD Bazovica, nadaljevanje iz prejšnjih števil

Bazovica feat. Sokolovac ali Sokolovac vs. Bazovica

Prvo srečanje: Skupina planincev, članov Hrvaškega planinskega društva (HPD) Sokolovac iz Požege, sicer vseh zaposlenih v tamkajšnjem podjetju Elektra, se je 14. septembra 2013 iz planinskega doma *Kugina kuća* (1180 m), njihove "baze za napad" na okoliške gorske vrhove, odpravila proti najvišjemu vrhu srednjega Velebita, Šatorini (1624 m). Z enakim namenom, ne vedoč eni za druge, je iz smeri planinskega doma *Mrkvište* iz Štirovače *prodiralo* "štirideset planincev s Tržaškega in Koprškega ter Gorenjske in seveda Reke z okolico" (piše D. M.). In točno opoldne je na vrhu nastala gneča. Čeprav se nikoli prej niso videli, niti slišali eni za druge, je sledilo pozdravljanje, medsebojno ponujanje napitkov, fotografiranje, obljubljanje sodelovanja v prihodnje in podobno, kar planinci običajno počnejo, ko pridejo na kakšen planinski vrh. Po daljšem času, vsaj tako se je takrat zdelo, je sledilo slovo – vsak na svojo stran, nazaj v "bazo", *Kugino kućo* oziroma *Mrkvište*. Vendar pa "človek snuje, bog odloča" in "prst usode" je vse napotil v *Kugino kućo* (v več skupinah in ne ravno istočasno, toda to je nekoliko daljša zgodba). Pika na izleta pa so bile organizacija prevoza štiridesetih planincev od *Kugine kuće* v njihovo bazo na *Mrkvištu* in trdne (obojestranske) obljube o prihodnjem planinskem sodelovanju novih znancev z morja, gora in ravníc.

Takole pa je to prvo srečanje (novinarsko kratko in jedrnato) opisal Darko Mohar za spletno stran Gore-ljudje (20. september 2013, <https://www.gore-ljudje.net/novosti/97222/>): ".../ V soboto so se vsi skupaj povzpeli na 1622 metrov visoko Šatorino, na kateri je posebno prijetno bilo slučajno srečanje s planinci iz HPD Sokolovac iz Požege v Slavoniji. Povezani sta bili hrvaška in zastava SPD Trst s slovenskimi nacionalnimi simboli kot zagotovilo planinskega prijateljstva, ki ne pozna meje /.../"

Drugo srečanje: Že dva ali tri mesece pozneje je vodja PS Bazovica Darko Mohar, očitno človek hitre akcije, ko gre za uresničitev planinskih dogovorov in srečanj, novim znancem z ravnice poslal vabilo na izlet, poimenovan Škraping po obali Baške na otoku Krku, 23. februarja 2014. Slavonci Krka niso nikoli prej obiskali (po planinsko) in so se dan prej napotili v Crikvenico, bazo pohoda, in naslednje jutro (še pred organizatorjem) prispeli na zborovsko mesto, parkirišče v Baški. Znova je sledilo pozdravljanje, medsebojno ponujanje napitkov, fotografiranje, obljubljanje sodelovanja v prihodnje in vsega, kar planinci običajno počnejo, ko se najdejo na parkirišču.

Skupina B: Baška – ograde *mrgarji*, Ljubimer – plaža Baškotića porat in rt Škuljica – vrh Bag – Baška; približno štiri ure hoda in skupno 400 m vzpona, lažja pot (piše in vodi D. M.), planinsko kosilo v restavraciji, vse pa spet "začinjeno" z veliko zgodb, fotografiranja in (malo) napitkov. Komaj na "jedvite jade" smo se v Baški ločili. "Fini neki ljudi ☺".

Tretje srečanje: Za ravnotežje so Slavonci že septembra istega leta gostili Bazovico na domačem terenu: Papuk, Velika, Učno-izobraževalno središče (Nastavno-obrazovni center, NOC) Elektrogospodarstva Hrvaške (Hrvatska elektroprivreda, HEP), Nevoljaš, Jankovac (od 20. do 21. septembra 2014).

"Treća – sreća!" No, takrat pa je bilo vsega: vzponov, spustov, različnih gob – surovih in pečenih, sonca, dežja, suhega in mokrega, slanine, klobas itd. – vse sušeno/dimljeno/pečeno, razgledov in megle okrog nas, pokušin vina in prigrizkov, večerij, kosil in zajtrkov, glasbe, plesa in pesmi, Grofovih in drugih poti, dragih prijateljic in prijateljev ter na koncu žalostnih/srečnih/obetajočih sloves. Razšli pa smo se naposled na Jankovcu, z rezultatom medsebojnih srečanj 1 : 1 (na lastnih terenih) in 0 : 0 (ob strani, na Velebitu). Nadaljevanje seveda sledi...

Neutrudni in malo zgovornejši v prispevku Potepanje po Papuku je Darko Mohar za Gore-ljudje o obisku Slavonije med drugim zapisal (27. september 2014, <https://www.gore-ljudje.net/novosti/111028/>): ".../ Predvsem če je popotnik imel srečo in že prej spoznal domače ljudi, ki mu bodo z neskončno odprtostjo in gostoljubnostjo pokazali najlepše koticke svojega kraja. To srečo so imeli člani PS KPD Bazovica z Reke, saj so na enem od svojih zanimivih pohodov po Velebitu spoznali člane PS Športnega

Z izleta na Sv. Ivan na Pelješcu, foto: Darko Mohar

društva Elektra iz Požege (vsi so tudi člani tamkajšnjega HPD Sokolovac, op. avtorja). Zato so v prekratnem dvodnevem obisku lahko videli najlepše dele te prelepe gore. Povzpeli so se mimo Veličkega gradu na Lapjak, kontrolno točko hrvaške planinske obhodnice, na Nevoljašu doživeli tisto, drugod že zdavnaj izumrlo prvotno planinstvo "ob ognju", se sprehodili skozi prelepe gozdove in ob hitri reki Dubočanki zvečer zaplesali v Veliki, obiskali Jankovac z dvojnimi jezerom, Grofovo učno stezo in slapom Skakavac, najlepšim delčkom slavonskih hribov. Iz prvega, slučajnega srečanja se je tako razvilo lepo prijateljstvo. Zato so že v na-

črtih novi projekti in srečanja. Saj ena od nalog planinstva je povezovanje ljudi iz različnih kotičkov tega našega skupnega doma, ki ga imenujemo Zemlja."

Četrto srečanje: PS KPD Bazovica, 12. april 2015: Kripanj – Hahličji (Grobniške Alpe). Bazovica spet vodi 2 : 1. Zjutraj je bilo na stari cesti proti Reki pri odcepu za Platak malo Bazovičanov, malo Slavoncev in glej, lep in tokrat pravi celodnevni planinski izlet. Na čelu kolone spet jaha D. M. Na vabilu nam je 7. aprila napisal: "/.../ Veselilo nas bo, če se nam vsaj kdo pridruži. Ta izlet smo si zamislili nekoliko drugače, kot sicer klasičen vzpon na Hahličje iz Podkilavca: z avtomobili bi odšli proti Platku in jih pustili pri lovski koči na Kripanju (kripanjska pot je makadamska cesta, ki se s ceste proti Platku po približno štirih kilometrih odcepi levo). Od lovske kočice bi se naprej odpravili v smeri proti primorskemu Kleku (malo nad 1200 m), se povzpeli nanj, pa se prek Nebes spustili v Gorničko in proti domu na Hahličjih /.../". In tako je tudi bilo! Po celodnevni hoji v lepem sončnem dnevu in po lepi pokrajini v družbi dragih ljudi nas je na Hahličjih pričakal Ivica z ocvrtimi kokošnjimi jajci in šparglji. "Fešta z (zelenimi) jajci!" Kot običajno, so znova sledili pozdravljanje in nazdravljanje, medsebojno ponujanje napitkov, fotografiranje, obljube sodelovanja v prihodnje in podobno, kar pač planinci počno, ko se najdejo v planinskem domu. Čas slovesa se je bližal in še dolgo so se mahajoč eni drugim Bazovičani počasi spuščali proti Potkilavcu, Slavonci pa so s solzami v očeh ostali in prenočili v domu – zaklonišču.

Peto srečanje: Da bi ublažili planinske navijaške strasti (kdo vodi v številu srečanj), smo se znova srečali na nevtralnem terenu, to je na polotoku Pelješcu, od 30. maja do 4. junija 2015.

Kakšen uvod v poletje! Prava turistično-planinska poslastica *à la carte* D. M. Že ob naštevanju nas obidejo (turistično-planinske) skomine: Orebić - Perna, Sv. Ilija (961 m), Lumbarda, otok Badija, Korčula: Kom (508 m), Blato, Vela Luka, Korčula, Sv. Ivan (469 m), Žuljana itd.

Kako se da na kratko opisati to srečanje? Nikakor! A vendarle: avtomobil, avtobus, ladja, trajekt, gojzarji, natikači, bose noge, riba, jagnjetina, zamrznjena trdo

Za spomin na Primorski Klek, foto: Darko Mohar

(ne)kuhana jajca (?), sladoled, pijača, slana voda (nekateri to imenujejo tudi morje), (navadna) voda (morda samo v kakšnem kolenu), "gori-doli" planinarjenje, sprehodi, plavanje, sončenje itd. Resnično smo se imeli (pre)lepo!

Šesto srečanje: Všeč nam je bil "nastop" na nevtralnem terenu in spet smo bili skupaj na Hvaru od 23. do 29. maja 2016. Znova turistično-planinsko potepanje, spet D. M. in spet (pre)dobro, kot na Pelješcu. Tokrat Drvenik, Sućuraj, Humac, Grapčeva jama, Stari Grad, Sv. Nikola (626 m), Sv. Nedjelja in jama, Hvar, Pakleni otoki, Jelsa itd. Pa "tko to može platiti" ... in opisati ...? Teško (in plačati in opisati)!

Sedmo srečanje: Nismo sicer šteli, vendar 2 : 2 le zveni bolj miroljubno, pa Bazovica je "jezdila" po jesensko obarvani Slavoniji od 14. do 15. septembra 2018 in se spotoma ustavila tudi v požeški "zlati" dolini (Vallis Aurea). Malo smo planinarili do ruševin starega gradu Ružice pri Orahovici, malo "podrumarili" v kletih Kutjeva in Velike, pa spet malo planinarili do Jankovca (ali se sprehajali po Požegi in etno vasi Stara Kapela) ter se na koncu poslovili (seveda pred tem z dogovorom o srečanju številka 8).

Osmo srečanje ... upam, da nikakor ne tudi zadnje: Naposled Sokolovac (vsaj odslej) vodi 3 : 2 – Bazovica se pride "zmočit" v Kutjevo in Veliko novembra 2019 (na Martinovo). Bilo je mokro – nekaj od dežja, nekaj pa od ... A kot pravi "stari (planinski) maček", se D. M. zaveda neugodnega rezultata in povabi (planinsko) "okrepitev" – veselo in družabno (planinsko) ekipo iz Novega Sada. V standardni bazi Bazovice v Požeški kotlini, v NOC HEP v Veliki, je bilo to, kot vedno do zdaj, zanimivo srečanje... Za konec pa, kot pravi eden izmed slavonskih ljudskih napevov, *bećarac*: "Što smo znali to smo "otpjevali", što još znamo ne b' u kola stalo!"

■ Kronološki zapis za Bazovico in Sopotja (priloga Ustvarjalni covid) prispeval Tomislav pl. Garilović (pl.: planinec, op. avtorja).

Hahličji 2015, arhiv Darka Moharja.

Kako sem preživljam vikende?

Učiteljica DPS v KPD Bazovica Vida Srdoč nam je tokrat poslala prispevke Line Podlogar, Mihaele Sirotnjak Železnik ter zakoncev Danijele in Dejana Jakšiča. Zahvaljujemo se avtorjem in učiteljici.

Kako sem preživela vikend

Ponavadi vikend preživljam s svojo francosko buldogico Mai, in če je lepo vreme, greva na sprehod. V soboto je prišel moj prijatelj in sodelavec iz Zagreba in sva šla na večerjo. V nedeljo sem šla na sprehod do mesta, spila kavo v najini najljubši kavarni in uživala na soncu. Zvečer sem šla k prijateljici, kjer sva jedli quiche in gledali film Borat 2. | Lina Podlogar, učenka DPS v KPD Bazovica

Kako preživljam vikende?

Vikende preživljam zelo aktivno. Pogosto grem s svojo družino in prijatelji z otroki na izlete v naravo. Prejšnji vikend smo šli v Park narave Učka in smo se sprehodili po gozdni poti Land art Stražica – Sapačica.

Pot pripoveduje pravljico o človekovem vplivu na naravo, pa ne samo o negativnem vplivu, ki se danes zelo poudarja, ampak tudi o pozitivnem. Tako instalacija, imenovana Ročni odtisi, pove, da ne bi bilo gorskih pašnikov in raznolikosti njihove

flore in favne, če človek tu ne bi čistil gozdov.

Sprehod po Land art poti traja približno tri ure, vendar je trajalo tudi dlje, ker smo fotografirali, prigriznili malico in se ustavili na vsaki *land art* točki (Pravljični gozd, Rdeče drevo, Kamniti zobje, Labirint, Stražarji, Kamniti gozd itd.). Ta krožna pot, dolga 6,5 kilometra, je kombinacija umetniških posegov v formah *land* in *rock arta*. Umetnine so na mestih, kjer jih najmanj pričakuješ. Hodili smo in vdihovali vonjave gozda, objemali drevesa, gradili kamnite stolpe, iskali izhod iz kamnitega labirinta. Nismo pa mogli slišati vseh zvokov narave, ker je bil glas otroške igre vedno močnejši od zvoka ptic in vetra v krošnjah. Vendar pa je tudi otroški smeh prekrasen, žlahten zvok in pesem za "materina ušesa".

Po pohodu smo si v Boljunu v Istri privoščili kosilo iz domače kuhinje. Potem smo se utrujeni in zadovoljni odpravili domov, da bi se pripravili za še en aktiven in lep teden.

| Mihaela Sirotnjak Železnik, učenka DPS v KPD Bazovica

Ena izmed spominskih točk, foto: www.pp-učka.hr

Kako sva preživela vikend: jesen na Pokljuki

Počakala sva, da se meje spet odprejo, a nama se zdi, da spet piševa isto zgodbo. Vendar pa ni povsem tako. Pomlad sva namenila ohranjanju vrhunske forme, da bova pripravljena, ko se stvari normalizirajo. Tokrat sva bila tako duševno kot fizično precej zanemarjena, čakala sva, da se odprejo meje in se spet odpraviva na izlet k sosedom v Slovenijo.

Običajne ideje, ki se jim ne moreva izogniti, so naju vodile v smeri načrtovanja, kot da bova v Alpah preživela tedne in ne le enega dne. Pregledala sva vse vremenske napovedi, se pogovorila o morebitnih vzponih in na koncu sklenila, da morava narediti obrat.

Potrebovala sva le uživanje v tistih alpskih pokrajinah in nekaj treninga za mišice. Odločila sva se, da greva s Pokljuke (Rudno polje) na okoliške vrhove Viševnik (2050 m), Mali Draški vrh (2132 m), Veliki Draški vrh (2243 m) in Tosc (2275). Bila sva že na vseh, razen na Malem Draškem vrhu, ampak do njega je le kratek, 200-metrski odmik po grebenu med Viševnikom in Velikim Draškim vrhom. Na vseh sva že bila na preteklih izletih, vendar jih nisva združila v eno veliko krožno turo, prav tako sva bila na njih samo v snegu.

Ta pot je bila res dobra odločitev. Dočakali so naju lep jesenski dan, čudovite barve, toplo vreme za ta letni čas in neverjetni razgledi povsod okoli naju. Uživanje zagotovljeno. Po drugi strani pa je najina alpska forma nekoliko upadla (kar je bilo pričakovati, samo odhod v Alpe ustvarja tisto pravo alpsko formo), ven-

dar sva tudi trening uspešno rešila. Mi-mogrede, vsak od teh vrhov (razen morda Malega Draškega vrha, če ga vzamemo kot individualno destinacijo) je odličen izlet za pohodnike – začetnike po Alpah. Vzponi niso zelo dolgi in težki in tehnično niso zahtevni, razgledi z vrhov pa so preprosto nepopisni. Viševnik, Veliki Draški vrh in Tosc so kot posamezni dnevni cilji odlični izleti za vso družino.

Reko sva zapustila okoli 4.30, v temi, in potovala s krčem v želodcu, prvič po skoraj štirih mesecih. Od vseh sprememb, ki so se nama zgodile v zasebnem in poslovnem življenju, naju je najbolj prizadelo dejstvo, da ne moreva vsak vikend "pobegniti" v Alpe. Samo da imava to razkošje, vse drugo je manj pomembno. Vedno misliva, da nekaj, kar imate najrajši, ne sme povzročiti, da se počutite prazno, ko tega nimate. Ne veva, kako se temu izogniti, in mogoče se prepričujeva, da ne bi smelo biti tako ... Kdo ve ...

Nenavadno vožnjo do parkirišča na Pokljuki sva zaključila z zajtrkom in odhodom okoli 7.30. Na Viševniku je vedno veliko ljudi in tudi tokrat je bilo tako, čeprav moram povedati, da so bile okoli naju samo ženske. Veliko žensk. Cel dan sva srečevala ekipe vsaj štirih žensk, vseh starosti. Edini par, ki sva ga zjutraj srečala, je imel enak komentar – videla sta najprej žensko, ki je šla proti njima. Po kratkem pozdravu pa sta videla še moškega za njo in bila tako šokirana, da sta takoj izustila: "Ah, moški, ni še ena baba!" Lepo smo se nasmejali!

Bilo je oblačno jutro, čeprav je bila vremenska napoved precej boljše. Pisala sva že o tem, da sva bila tam, a razgled, ki se je od Rjavine odprl do Triglava, naju vedno spominja na tistega iz nekaj odstav-

kov prej. Najvišji vrhovi posuti s snegom kot s sladkorjem kažejo, da prihaja zima. Upava, da jo bova lahko preživela tam, v Alpah. Fotografirava in uživava, nič nama ne more pokvariti dneva. Hitro pogledava naslednje današnje cilje in greva naprej. Naslednji je Mali Draški vrh, do katerega pridete po neoznačeni poti s Srenjskega prevala (1958 m) po precej strmem in krušljivem, a ne preveč zahtevnem vzponu. Tudi ta vzpon ne traja dolgo, zato imava spet priložnost uživati v neverjetnih razgledih. Z vrha ne bova šla po grebenu v smeri Velikega Draškega vrha, ker sva prebrala, da je precej krušljiv – naj ostane za zimske mesece. Vrneva se na Srenjski preval in slediva markirani poti proti Velikemu Draškemu vrhu, prečkava pot pod Malim Draškim vrhom po kratkem in lahkem delu, opremljenem z jeklenicami in klini.

Tu pa se odpirajo razgledi, ki jih fotografije lahko le delno pričarajo. Ne veva, morda tisti, ki to bere, misli, da pretiravava, vendar se nama ne zdi tako. Na to sva čakala že dolgo, zato se ne moreva naveličati te lepote – občasno leživa v travi in vpijava vse okoli sebe.

Ob vznožju Velikega Draškega vrha zapustiva markirano pot, ki vodi do Studorskega prevala (1892 m), in slediva možici. Veliki Draški vrh sploh ni označen, je pa pot vidno uhojena. Razmeroma hitro prideva na vrh in spet zadrživa dih. Ta navpični cikcak vzpon ponovno odpira neverjetne razglede.

Tu si spet privoščiva kratek odmor in opazujeva nekega tipa, kako vzleti s padalom. Vzpon na Veliki Draški vrh je bil torej po severovzhodnem grebenu, spust pa po jugozahodnem grebenu proti Studorskemu prevalu.

Po spustu na Studorski preval sva že nekoliko utrujena, a naju čaka še Tosc. Čeprav se vreme slabša, vztrajava pri vzponu, ker veva, da ima Tosc od vseh teh štirih vrhov najlepši razgled. Izrazito zelena trava na vrhu je kot nalašč za poležavanje, Triglav pa je kot na dlani. Počasi se povzpneva do zadnjega današnjega cilja in ujameva najbolj neverjetne razglede, medtem ko se oblaki nabirajo. Na vrhu kosiva in se odpraviva navzdol. Kratek del poti, morda 10 minut, hodiva s parom iz Ljubljane. Večinoma klepetamo o tem, kje vse smo plezali, o gorah, naravi in koroni, seveda.

Končni izplen sploh ni slab: štirje vrhovi, 1.800 metrov vzpona, skupno 18 kilometrov hoje in malce plezanja po Malem Draškem vrhu. Hodila sva 10 ur, čeprav morava priznati, da sva vsaj tri ure porabila za odmore, ležanje v travi in uživanje na soncu ter v razgledih na Triglav – bil je tak dan in pika. Vožnja nazaj je diametralno nasprotna tisti ob prihodu. Kako naju lahko tak dan razveseli, je težko opisati. Ta občutek naju še vedno drži in še vedno gledava slike.

Če sva se v tej krizi česa naučila, je to, da je življenje prekratko, da ne bi počela tega, kar imava rada. Izkoristiti morava vsak trenutek. Gore so vedno tam, čeprav jih ne vidiva, ampak zato jih sanjava prav vsak večer ...

■ Danijela in Dejan Jakšič, učenca DPS v KPD Bazovica
V hrvaščini objavljeno na www.zovplanine.com

9. oktober, SKD Prešeren, Lokve

Novo slovensko kulturno društvo na Hrvaškem

Tihana Karlović (v ospredju) s članicami likovne skupine, foto: Marjana Mirković

Na seznam slovenskih kulturnih društev na Hrvaškem je bilo 9. oktobra vpisano tudi Slovensko kulturno društvo Prešeren (navedeno je sicer *Prešern*, a po vsej verjetnosti gre za tiskarsko napako). Predsednica društva je Daniela Marković, podpredsednica Tihana Karlović, sicer vodja likovne skupine v KPD Bazovica, in tajnica Jelena Dedić. Kot je navedeno, je bila ustanovna skupščina 20. septembra 2020, sedež pa je na naslovu Rudolfa Strohala 66 v Lokvah. Več v prihodnji številki Sopotij. | Marjana Mirković

29. oktober – 13. november, Galerija HDLU Juraj Klović, Reka

Dialog, razstava fotografij ikeban

Reški umetniški fotograf Luciano Bibulić je na razstavi Dialog v galeriji HDLU-ja predstavil fotografije čudovitih kompozicij reške mojstrice ikebane z diplomo japonske akademije Sogetsu Ksenije Grabusin z umetniškim imenom So Ei (Cvet v rosi), nedavno preminule večletne članice KPD Bazovica, priljubljene drobne gospe, kljub častitljivim letom vselej polne energije in s prijazno besedo za vsakega. Fotografije so nastajale v sodelovanju obeh ustvarjalcev, ki se je začelo spomladi 2010. Sprva je bilo predvideno, da bo razstava v reškem mestnem muzeju, toda zaradi različnih vprašanj pozneje do tega ni prišlo. Vsekakor veseli, da so fotografije naposled le bile postavljene na ogled, na žalost pa Ksenija Grabusin ni dočakala razstave, ki si jo je v skladu s svojimi pričakovanji srčno želela vsa ta leta.

Vrhunske fotografije izjemnih ikeban, foto: Marjana Mirković

Luciano Bibulić je za razstavo izbral šestindvajset od skupno petdesetih fotografij čudovitih ikeban, ki jih je Ksenija Grabusin

skrbno in z velikim veseljem ustvarjala v skladu z vsemi letnimi časi. Kot je v lepo oblikovanem katalogu med drugim zapisala Jasna Rodin, gre za vrhunske fotografije na beli podlagi, za katere je avtor sam posebej za to priložnost osmisлил tudi okvirje, skladno vpete v vizualno zasnovano razstavo: *Fotografije Luciana Bibulića so iskanje enostavnosti in popolnosti, skladnosti svetlobe in motiva, vrhunske fotografije, ki zaustavi podobo v trenutku. Zato sodelovanje s Ksenijo Grabusin tudi ni slučajno, temveč temelji na prepoznavanju sinergij in skorajda istovetnem odnosu do narave in umetnosti ...* | Marjana Mirković

14. november, Vukovarska ulica, Crikvenica

Večni ogenj, skulptura Vesne Rožman

V počastitev spomina na žrtve Vukovarja so v Crikvenici odkrili skulpturo, imenovano Večni ogenj, katere avtorica je akademska kiparka Vesna Rožman, priznana reška dizajnerka in med drugim tudi večletna grafična urednica glasila Sopotja. Priložnostne slovesnosti so se poleg predstavnikov državne in lokalnih oblasti obeh mest udeležili tudi nekdanji begunci, med vojno na Hrvaškem nastanjeni v Crikvenici.

Na skulpturi, veliki meter in pol, prevladuje oblika črke V, ki simbolizira začetnico naziva mesta Vukovar in Victory, zmago. Na obeh straneh črke V sta vrezani besedili, in sicer na eni Vukovar 18. 11. 1991 in na drugi Crikvenica pomni (s prevodom v angleščino, nemščino in francoščino). Ogenj simbolizira svetleči pravokotnik, ki je obenem tudi oznaka državnosti. Večni ogenj simbolizira trajno ohranitev hvaležnega spomina na

Skulptura Večni ogenj za trajno povezanost prijateljskih mest, foto: Istog Žož

vse, ki so branili domovino in dali življenje za njeno svobodo, in tudi spomina na dogodke, pomembne na državni ravni

■ Marjana Mirković

8. december, Svet Evrope (SE)

ELRMJ

Odbor ministrov SE je priporočil Hrvaški spodbujanje ozaveščanja, da so manjšinski jeziki in kulture sestavni del hrvaške kulturne dediščine in da mora več storiti za njihovo promocijo na področju izobraževanja, v javni upravi in medijih. To temelji na poročilu, ki ga je pripravil Odbor strokovnjakov SE za Evropsko listino o regionalnih ali manjšinskih jezikih (ELRMJ), v sklopu katere so na Hrvaškem kot manjšinski jeziki navedeni češki, istroromanski, italijanski, madžarski, nemški, romski, rusinski, srbski, slovaški, slovenski in ukrajinski jezik. Odbor strokovnjakov se je pri pripravi poročila med drugimi sešel tudi s predstavniki slovenskih organizacij in upošteval tudi njihovo mnenje ter tako za takojšnje ukrepanje navedel zagotovitev možnosti za predšolsko izobraževanje v slovenskem jeziku in za izobraževanje učiteljev slovenskega jezika. Med drugim se priporoča še objavo oddaj v televizijskem in radijskem programu v slovensščini ter podporo izvajanju tečajev tega jezika tudi za odrasle. Med novostmi tokratnih priporočil SE velja med drugim še omeniti, da naj bi Hrvaška radiotelevizija (HRT) v prihodnje za oddajo

Zavzemanje tudi za slovensščino, dr. Vesna Crnić Grotić, vodja Odbora strokovnjakov SE, foto: Marjana Mirković

Prizma, namenjeno manjšinam, napovedala datum in čas predvajanja oddaje ter kateri jeziki in koliko bodo zastopani v njej. V skladu z novim dogovorom – poročila o izvajanju nujnih priporočil bo v prihodnje treba oddajati na dve leti in pol – Odbor ministrov poziva hrvaške oblasti, naj do 1. marca 2023 pravočasno predložijo informacije o storjenem, tudi za slovenski jezik. ■ Marjana Mirković

Na državnem posvetu pletem nogavice

Nedeljsko dopoldne je. Poslušam Radio Rijeka. Poslušam, kaj vse se bo danes na Reki dogajalo, še zlasti za otroke. Uf! To je za nas v Sloveniji čisto drug svet! Kakšno dogajanje, kakšen ogled animiranih filmov! Nič, nič. Naši otroci so že od sredine oktobra doma, pri pouku pred računalniškimi zasloni. Starši so utrujeni, izmozgani. To vem, ker je med mojimi sodelavkami več mater s tremi otroki. In te mame delajo od doma in so zdaj tudi učiteljice in ... kaj sploh niso?

Ne vem, kako je z otroki. Mi vsi pa smo utrujeni od edinega dogajanja, ki smo mu še priča, te naše ... (ne najdem pridevnika, ki ne bi bil žaljiv) oblasti, ki z nami ravna kot s smrkavci. Vsak večer nam žuga s televizijskega ekrana in že uporablja besednjak, primeren otrokom. Živeti moramo namreč v "mehurčkih", kar pomeni, da se moramo ves čas družiti z istimi ljudmi, družinskimi čla-

Dragica Jaksetič

ni. Če bomo ubogali in bomo pridni, nas bodo malce odprli, sicer pa palica.

Ljudje še kolesarijo z maskami. Adijo lastna pamet, logike ni več nobene! V sredo se nam prepove usta in nos prekrivati le s šali, v petek pa zunaj ni treba nositi niti kirurških mask več. V isti trgovini nam dovolijo kupiti nagrobno svečo, ne smemo pa si kupiti najlonk. Otroci ne smejo v šolo, k maši pa ja. Na božič in novoletni dan se nam dovoli prečkati meje občin, ostale dni pa ne. Za dan ali dva nam bo vlada dovolila v prednovoletni šoping, 4. januarja pa bo verjetno razglasila tretji val epidemije in nas zaprla do velike noči. Ker nismo bili pridni, ker smo se družili v garažah ... In tako že dva meseca popolnoma zaprti in popolnoma najslabši v Evropi po številu umrlih glede na število prebivalcev. Ko smo bili mulci, smo si čez oči zavezali trak in eden drugega poskusili treskati z blazinami. Pri tem smo v glavnem treskali v prazno. Evo, tako naša vlada sprejema ukrepe.

Nenavadno visok sneg sredi decembra, novoletna okrasitev dreves na prostem in lučke na obcestnih svetilkah so nam pričarali privid normalnosti. Zaščitne obrazne

maske so postale nova normalnost, celo modni dodatek. Barva maske se mora ujemati z barvo oblačil. Nekateri si nadenejo masko, na kateri so narisani živalski gobčki, jaz imam najraje takšne z velikimi rožami. Pred prazniki so se pojavile maske s čipkami in bleščicami. Tisti, ki nočejo izražati ničesar posebnega, vztrajajo pri kirurških modrih maskah. Te so postale tudi novodobni odpadki, pomendrane na travi ob cesti, na pločnikih.

A ni vse tako slabo. Zaradi epidemije smo prevrednotili vrednote. Zdaj vemo, tudi naši otroci, kako pomembna je šola, starši, kako dragocen je vrtec, mi vsi, kako pomembni za vse nas so druženje, srečevanje z ljudmi, pozdrav znanca na ulici. Nekoliko smo se tudi umirili. Ostajamo doma, mnogi več berejo, spoznavajo domač kraj, morebiti so na sprehodih ponovno opazili naravo, sončni zahod, obiskali vas, za katero so prej komajda vedeli.

Tudi delati od doma ni slabo (seveda, če nimaš šoloobveznih otrok). Pravzaprav se naredi več ali pa se dela učinkoviteje. Vsi sestanki z ljudmi iz drugih občin, držav so se preselili na splet. Sestanki se začnejo ob napovedani uri, ni gneče na cesti, iskanja parkirišča, čakanja na zamudnike. Pogovor je osredotočen, brez balasta, občasno pa seveda lahko še vedno šegav in prijeten. In sestanek se tudi konča ob napovedani uri. In ni slabo, da ni treba na primer potovati v Ljubljano na vsedržavni posvet, ki traja pol dneva. Prisostvujem mu lahko od doma, s kuhinjske mize, izklopim kamero, vklopim slušalke in sem že v Ljubljani in poslušam ministra. Zraven pa spletem pol nogavice ali pol rokava, vmes pišem. Če hočem na sestanku sodelovati, odložim pletilke in vklopim mikrofona. Super zadeva, vam rečem! Potrebujete nogavice? Ni problema, bliža se tretji val. Če že ne valovi, medtem ko to berete.

Vseeno pa mi je žal, da je iz leta s tako lepo številko, številko 2020, nastalo to, kar je nastalo. Na epidemijo nikoli ne bomo pozabili tudi zaradi te lepe in nesrečne številke. Pravim si, da to morda ni naključno. Morda pa se je to moralo zgoditi, da se svet ustavi, se na novo premeri in izmeri ter pogleda, v katero smer je drvel, pa tja ne bi smel.

Mi, navadni državljani, ne moremo vplivati na velike stvari. Kljub treskanju v naš vsakdan pa nam ne more nihče preprečiti, da bi si še naprej marsičesa želeli. Jaz nam vsem želim, da bi v svojem vsakodnevnem življenju naredili veliko majhnih korakov, ki bi nas peljali k velikim in dobrim spremembam.

Nocoj (kajti zdaj, ko zaključujem svojo zadnjo kolumno v letu 2020, je že večer) je slovenski filozof dr. Tine Hribar na vprašanje Miše Molk, kaj bi sporočil poslušalcem pred novim letom, dejal: "Imeti rad, to je vse!"

Dajmo, začnimo s to mislijo leto 2021, kajti, kot pravi tudi pesnik, *nekoga moraš imeti rad, pa čeprav trave, reko, drevo ali kamen, nekomu moraš nasloniti roko na ramo, da se, lačna, nasiti bližine, nekomu moraš, moraš ...*

■ Dragica Jaksetič, dragicajaksetic@gmail.com

Slavica Vuković Bačić: V Sopotja skušam prenesti vsaj del čustvenega ozračja z gostovanj

Slavica Vuković Bačić prihaja v Slovenski dom KPD Bazovica na Reki že dvajseto leto, v več skupin pa je dejavno vključena zadnjih deset let. V društvo jo je najprej pripeljala želja po informacijah za študente, ko se je njen starejši sin pripravil na študij arhitekture v Ljubljani in takrat sta se oba vpisala v članstvo. "In pozneje, ko je moja mati umrla, sin pa tudi že končal študij v Ljubljani in sta se oba z bratom odselila, doma ni bilo več slišati slovenske besede. Imela sem občutek, da bom slovenščino pozabila. Tega leta, 2010, pa sem se tudi pravkar upokojila in tako sem začela v društvu obiskovati dopolnilni pouk slovenskega jezika in kulture pri profesorici Dragici Motik. Bila sam navdušena nad svojimi "sošolkami", ki so jih do učenja slovenščine pripeljali enaki razlogi kot mene. Seveda sem se ogromno naučila, kljub vsemu mojemu predznanju in prepričanju, da "veliko" znam."

Nekako v tem času je po večletnem premoru v društvu na pobudo in pod vodstvom Nataše Grlica začela znova nastajati folklorna skupina in Slavica Bačić Vuković se ji je pridružila. "Pristopila sem z globoko željo, da bi zaplesala slovenske plese, in to v narodni noši. Vodja in soplesalke so bile zame izvrstna motivacija, spodbujale so me, me bodrile in pomagale, da nisem uspela niti pomisliti, kaj šele povedati, da prvič v življenju plešem folkloro!" Folklorna skupina je uspešno obnovila dejavnost in nastopi so sledili že po nekaj mesecih, zatem pa ob rednih vajah in veliko vložene truda tudi gostovanja po vsej Hrvaški ter seveda tudi po Sloveniji in drugih sosednjih državah, skupaj z nepozabnimi druženji. Srečanja z rojaki in slovenskimi društvi na širšem območju naše regije in zunaj nje so zame vselej dragoceno izkustvo. Po vrnitvi z gostovanj sem, polna vtisov in novih spoznanj s teh naših "mini turnej", vse doživeto kmalu začela spremljati in rada strnila tudi v zapise za glasilo Sopotja. Posebej se vsakič trudim, da bi čim bolj nazorno predstavila in bralcem prenesla vsaj del tistega čustvenega ozračja, ki nas je prežemalo," poudarja. Dodaja, da je pač pričakovano nekaj let pozneje pristopila še k planinski skupini KPD Bazovica, ki jo

uspešno vodi Darko Mohar. Čeprav je sama aktivna planinka že od svojih najstniških let, so ji ti izleti prinesli veliko novih in zanimivih spoznanj, drugačne poglede na planinstvo ter srečanja in druženja z rojaki in drugimi planinci iz slovenskih in številnih drugih planinskih društev.

Slavica Vuković Bačić se je lani vključila tudi v dramsko skupino in v predstavi Srečno, mladoporočenca!, komediji na besedilo štirih enodejank Antona Pavloviča Čehova v režiji umetniškega vodje skupine Serda Dlačiča, uspešno nastopila kot vdova Helenca Korenčkova. Na vprašanje, od kod želja, da se na odru predstavi tudi v tej vlogi, s smehom odgovarja: "Ja, radovednost me je odpeljala v smer, zame popolnoma nepričakovano! Na povabilo vodje dramske skupine sem se preizkusila tudi v igranju

Slavica Vuković Bačić, osebni arhiv.

in v omenjeni vlogi se še vedno trudim in izpopolnujem. Imeli smo namreč samo nekaj uprizoritev in pred menoj je še veliko dela."

Slavica Vuković Bačić pa rada priskoči na pomoč in pogosto "odigra" tudi razne druge vloge v društvu, kot so priložnostni nastopi na predstavitev KPD Bazovica najmlajšim v vrtcih, učencem v šolah ali društvu ter tudi študentom, posebej pa jo veseli, če se lahko ponosno pokaže v zelo lepi gorenjski noši, ki je del bogastva folklorne skupine.

Slavici Vuković Bačić različna dejavnost v društvu pomeni veliko, in kot pravi, ima občutek, da tako ohranja določene vezi z mladostjo, ki se je spominja z nostalgijo: "Moji starši so se leta 1953 zaradi očetove službe priselili iz Ljubljane v Opatijo, kjer sem se tudi rodila, šolala pa sem se na Reki in po gimnaziji končala študij ekonomije. Slovenka sem po materi Jožefi, rojeni Dolenc, doma iz Radohove vasi, oddaljeni dva kilometra od Šentvida pri Stični, kjer poteka znano in priljubljeno letno srečanje pevskih zborov. Mati se je kmalu preselila v Ljubljano in se poročila. Po prihodu v drugo okolje, na Hrvaško, se ni več zaposlila, posvetila se je družini in nam, otrokom, pozneje pa je bila v veliko pomoč tudi meni in sinovoma, ki jima je s petjem in recitacijami otroških pesmi prenesla tudi dobršen del iz te zakladnice slovenske dediščine. Samoumevno je bilo, da smo doma med seboj govorili slovensko. Zanimiva je bila tudi materina izbira družbe – prijateljice so bile večinoma Slovenke, očitno je bil jezik problem. S Slovenijo smo bili stalno v stiku, spomnim se, da smo otroci vse praznike preživljali pri starih starših na vasi. To so bila čudovita poletja z bratrance in sestričnami, ki so prav tako iz mestnega okolja prihajali na podeželje. Uživali smo, kuhale so se domače jedi in pekle sladice. Za vse življenje mi v srcu ostajata živo v spominu podoba naše "stare hiše v vasi na hribčku" in pesem Oj, mladosti moja, ki jo je mati tako lepo in rada pela, skupaj s sestrama. Danes pogosto odhajam k bratu v Maribor, druženja z njegovo družino in nečaki ter s sestričnami so prijetna, manjka pa tisti čar, nekoč doživeti v otroštvu ... stare hiše na hribčku več ni ..."

Povzeto po zapisu in pogovoru s Slavico Vuković Bačić | Marjana Mirković

Foto: Mojca Bareša

Foto: Karmen Đonđević

Foto: Karmen Đonđević

Foto: Mojca Bareša

Foto: Darko Mohar

Foto: Milivoj Filipović